

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Hämeen vesihuollon kehittämishjelma 2013–2020

Vesihuollossa vielä tehtävää

Ohjelman tavoitteena on edistää seudullista ja maakunnallista vesihuoltoyhteistyötä sekä varmistaa vesihuollon toimivuus myös poikkeustilanteissa. Kehittämishjelmassa on esitetty yhteensä 42 vesihuoltohanketta.

Ohjelma antaa suuntaviivat Kanta- ja Päijät-Hämeen maakuntien vesihuollon kehittämiseksi laajassa yhteistyössä. Hämeen ELY-keskus hyödyntää kehittämissuunnitelmaa arvioidessaan hankkeiden yhteiskunnallista vaikuttavuutta ja suunnatessaan valtion rahoitustukea. Maakunnalliset liitot hyödyntävät kehittämissuunnitelmaa maakuntasuunnitelmien ja -ohjelmien sekä maakuntakaavojen laadinnassa.

Ohjelma on valmisteltu Hämeen ELY-keskuksessa ja sen laadintaan ovat osallistuneet myös Hämeen ja Päijät-Hämeen liitot. Laadinnan aikana kuultiin alueen kuntien ja vesihuoltolaitosten näkemyksiä vesihuollon kehittämisestä ja järjestämisestä. Ohjelman valmistelussa käsiteltiin myös vesihuollon alueellisissa yleissuunnitelmissa ja kuntakohtaisissa vesihuollon kehittämissuunnitelmissa esitetyjä hankkeita.

Vesihuolto Hämeessä

Hämeessä yhdyskunnat käyttävät yksinomaan pohjavettä ja tekopohjavettä. Haja-asutusalueiden vesihuolto perustuu pääasiassa omaan kaivoihin ja kiinteistökohtaisiin jätevesijärjestelmiin. Yhdyskuntien vedenhankinnasta ja -jakelusta sekä

jätevesien kokoamisesta ja käsittelystä vastaavat kunnalliset vesihuoltolaitokset. Yhteiset vesihuoltoverkot kattavat lähinnä kaupunkien ja kuntien taajama-alueet ja jonkin verran tiheästi asuttuja kyläalueita. Viime vuosina vesiyhtymät ja -osuuskunnat ovat laajentaneet merkittävästi vesihuoltoverkostoja haja-asutusalueille.

Mitä tulee tehdä?

Kehittämissuunnitelmissa esitetään toteutettavaksi vuosina 2013–2020

- vesihuoltolinjojen rakentamishankkeita, yhteensä 15
- pohjavesialueiden rakenne- ja pohjavesiselvityshankkeita sekä vedenottamoiden rakentamishankkeita, yhteensä 16
- jätevedenpuhdistamoiden tehostamishankkeita, yhteensä 11.

Pohjavesialueiden rajausten tarkistamiseen sekä maankäytön suunnittelun ja pohjavedensuojelun yhteensovittamiseen tähtäävät selvityshankkeet on jätetty tämän ohjelman ulkopuolelle.

Forssan seudulla jatketaan Forssan, Jokioisten ja Tammelan vedenhankintaa turvaavia selvityksiä Tammelan Pernunnummen ja Lopen Räyskälän alueilla uusien pohjavedenottopaikkojen ja vedenottomäärien sekä ympäristövaikutusten tarkentamiseksi. Ypäjän vedenhankintaa turvataan siirtoyhteydellä Jokioisista. Jokioisissa ja Humppilassa jatketaan vedenhankinnan toimintavarmuuteen liittyviä selvityksiä. Fors-

VESIHUOLTOLINJOJEN TOTEUTTAMISHANKKEET

- Hämeenlinnan–Akaan yhdysvesijohto ja siirtoviemäri 2013–2014
- Jokioisten–Ypäjän yhdysvesijohto ja kokoojaviemäri 2013–2014
- Ypäjän–Loimaan siirtoviemäri ja yhdysvesijohto 2014–2015
- Tammelan Portaana–Forssan syöttövesijohto ja kokoojaviemäri 2015–2016
- Tammelan Liesjärven–Portaana siirtoviemäri ja yhdysvesijohto 2015–2016
- Jokioisten–Forssan siirtoviemäri ja yhdysvesijohto 2017–2018
- Hauhon Ruskeanmullanharjun–Eteläisten syöttövesijohto 2017–2018
- Hämeenlinnan–Rengon yhdysvesijohto 2018–2019
- Lammin–Tuuloksen siirtoviemäri 2018–2020
- Hauhon Eteläisten–Hämeenlinnan syöttövesijohto 2018–2020
- Asikkalan–Heinolan–Hollolan–Nastolan–Lahden yhdysvesijohto ja kokoojaviemäri 2012–2013
- Vuolenskosken Iitin–Nastolan siirtoviemäri ja yhdysvesijohto 2013–2014
- Kärkölän–Hollolan Herralan siirtoviemäri ja yhdysvesijohto 2015–2016
- Viiskivenharjun–Orimattilan yhdysvesijohto ja kokoojaviemäri 2017–2018
- Orimattilan Hennan–Luhtikylien siirtoviemäri ja yhdysvesijohto 2020–2021

VEDENOTTAMOIDEN SELVITYS- JA RAKENTAMISHANKKEET

- Hattulan Parolan pohjavesialueen vedensaannin parantaminen 2013–2014
- Hattulan Hakinmäen pohjavedenotto 2013–2014
- Lopen Räyskälän pohjavesiselvitys ja pohjavedenotto 2013–2015
- Humpilan, Jokioisten ja Forssan pohjavesiselvitykset ja pohjavedenotot 2013–2016
- Tammelan Kellarimäen pohjavedenotto ja tekopohjaveden imeyttäminen 2014–2016
- Hattulan Tenholan pohjavesiselvitys 2014–2017
- Tuuloksen Suurmäen–Hauskalankankaan geologinen rakenneselvitys ja pohjavesiselvitys 2015–2016
- Lammin Riuttaharjun geologinen rakenneselvitys 2015–2016
- Lopen Iso-Malvan–Pikku-Punelian–Pitkälammien geologinen rakenneselvitys 2016–2017
- Hauhon Ruskeanmullanharjun pohjavesiselvitys ja pohjavedenotto 2016–2020
- Forssan Vieremäharjun tekopohjavesilaitos 2016–2020
- Rengon pohjavesialueen geologinen rakenneselvitys ja pohjavesiselvitys 2017–2019
- Nastolan vedenottamoiden valuma-alueiden määrittäminen 2013–2014
- Kärkölän Korinlähteen vedenotamon valuma-alueiden määrittäminen 2013–2014
- Hartolan Kissanmäen pohjavedenotto 2015–2016
- Orimattilan Viiskivenharjun pohjavedenotto 2017–2018

san ja Jokioisten jätevedenpuhdistamot saneerataan. Ypäjä ja Loimaa toteuttavat ylimaakunnallisen jätevesien siirtoyhdyden.

Hämeenlinnan seudulla toteutetaan Hämeenlinnan ja Akaan välinen vesihuoltoyhteys. Hämeenlinnan ja Hattulan lisävedenhankintaa palvelevia selvityksiä tehdään Hattulassa sekä Hämeenlinnan Hauholla, Lammilla, Tuuloksessa ja Rengossa. Hämeenlinnan jätevedenpuhdistamon jätevedenkäsittelyä tehostetaan. Lammin jätevesien johtaminen Hämeenlinnaan saattaa tulla ohjelmakaudella ajankohtaiseksi.

Riihimäen seudulla toteutetaan vedenhankinnan toimintavarmuuden lisäämiseksi selvityksiä Lopen Iso-Malvan–Pikku-Punelian–Pitkälammien pohjavesialueella. Riihimäen jätevedenpuhdistamo saneerataan.

Heinolan seudulla toteutetaan Hartolan vedenhankinnan toimintavarmuuden parantamiseksi uusi vedenottamo Kissanmäen alueelle. Hartolan, Heinolan ja Sysmän jätevedenpuhdistamoiden jätevedenkäsittelyä tehostetaan.

Lahden seudulla tulee ajankohtaiseksi pohjavesiselvitysten toteuttaminen Orimattilan Viiskivenharjussa sekä Nastolasassa ja Kärkölässä. Jätevesien johtamisen ja käsittelyn osalta tulee ajankohtaiseksi Kärkölän ja Orimattilan Hennan alueen jätevesiratkaisut. Lisäksi ohjelmakauden aikana alueella tulee ajankohtaiseksi Asikkalan, Hämeenkosken, Lahden ja Orimattilan jätevedenpuhdistamoiden tehostamistoimenpiteet.

JÄTEVEDENPUHDISTAMOIDEN TEHOSTAMISHANKKEET

- Forssan jätevedenpuhdistamon tehostaminen 2013–2014
- Jokioisten jätevedenpuhdistamon tehostaminen 2013–2014
- Riihimäen jätevedenpuhdistamon tehostaminen 2013–2014
- Hämeenlinnan Paroisten jätevedenpuhdistamon tehostaminen 2017–2019
- Heinolan jätevedenpuhdistamon tehostaminen 2013–2016
- Lahden jätevedenpuhdistamoiden tehostaminen 2013–2020
- Hartolan jätevedenpuhdistamon tehostaminen 2014–2015
- Sysmän jätevedenpuhdistamon tehostaminen 2014–2015
- Orimattilan jätevedenpuhdistamon tehostaminen 2015–2016
- Asikkalan jätevedenpuhdistamon tehostaminen 2020
- Hämeenkosken jätevedenpuhdistamon tehostaminen 2020

Millä keinoilla tavoitteet saavutetaan?

Vesihuoltolaitosten toimintavarmuutta ja erityistilanteisiin varautumista parannetaan edelleen ylimaakunnallisella, seudullisella ja ylikunnallisella vesihuoltoyhteistyöllä. Keskeisinä tavoitteina on

- estää vesilaitoskentän pirstoutuminen
- edistää verkostojen yhdistämistä ja vedenoton varajärjestelyjä
- parantaa laitosten toimintaedellytyksiä.

Yhdyskuntien vesilähteiden turvaamisen sekä maankäytön suunnittelun ja pohjavedensuojelun yhteensovittamisen kannalta on tärkeätä, että pohjavesialueet tunnetaan nykyistä paremmin ja että ne ovat oikein ja luotettavasti luokiteltu ja rajattu. Pohjavesiesiintymien rakenteesta ja vedenhankintakelpoisuudesta tarvitaan uutta tietoa. Lisätiedon avulla kyetään entistä luotettavammin tekemään päätöksiä muun muassa eri maankäyttömuotojen yhteensovittamisesta ja samalla varmistamaan pohjavesivarojen säilyminen yhdyskuntien vedenhankintaan.

Yhdyskuntien jätevesikuormitusta pitää edelleen vähentää. Puhdistamot joutuvat varautumaan jatkossa – vesistökohtaisten typenpoistovaatimusten lisäksi – myös mahdolliseen jätevesien hygienisointivelvoitteeseen. Lietteen jatkokäsittelylle ja loppusijoitukselle tarvitaan hyötykäytön kannalta kestäviä ratkaisuja. Myös hulevesien määrään ja hallintaan on kiinnitettävä entistä enemmän huomiota.

Haja-asutuksen vesihuollon toteuttamisen lähtökohtana on ajantasainen kunnan vesihuollon kehittämissuunnitelma. Vesihuollon ratkaisuja suunniteltaessa tulee tarkastella niiden elinkaarta ja vaikutusta maaseudun elinvoimaisuuteen. Vesihuoltoverkostojen laajentamisesta vastaavat olemassa olevat laitokset.

Miten tästä eteenpäin?

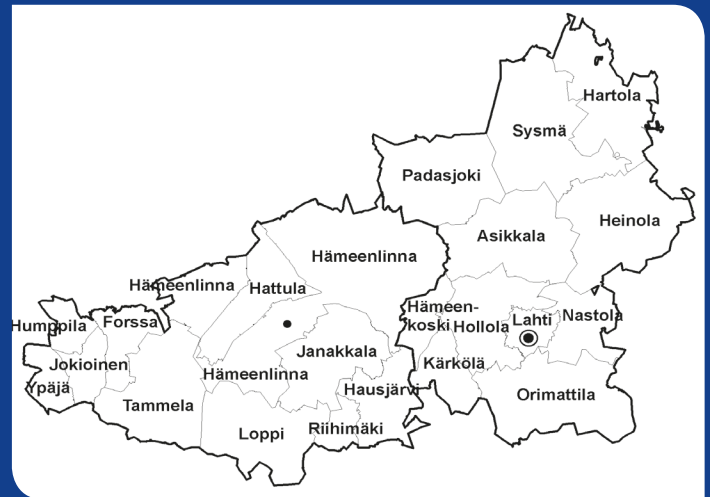
Kehittämissuunnitelman toteutumista seurataan vuosittain ELY-keskuksen ja maakunnallisten liitojen välisissä neuvotteluissa. Seurannassa tarkastellaan muun muassa hankkeiden suunnittelu-, selvitys- ja lupatilannetta sekä osapuolten sitoutumista ja yhteistyösopimusten ja hankkeiden valmiusastetta. Kehittämissuunnitelman tarkistaminen ja ajantasaistaminen voivat olla ajankohtaisia jo muutaman vuoden kuluttua.

Hämeeseen kuuluvat Kanta- ja Päijät-Hämeen maakunnat. Molemmissa maakunnissa on 11 kuntaa ja yhteensä noin 375 000 asukasta. Vesijohtoverkoston ulkopuolella on noin 40 000 asukasta ja yhteisen viemäröinnin ulkopuolella noin 62 000 asukasta.

Kanta- ja Päijät-Hämeessä on yhteensä noin 340 pohjavesialuetta, joista vedenhankintaa varten tärkeitä (I-luokka) on 145, vedenhankintaan soveltuvia (II-luokka) 148 ja muita (III-luokka) noin 50. Pohjavesialueiden kokonaispinta-ala on noin 1 200 km². Muodostuvan pohjaveden määräksi on arvioitu noin 500 000 m³/d.

Tämä esite ja julkaisu Hämeen Vesihuollon kehittämissuunnitelma 2013–2020 löytyvät osoitteesta www.doria.fi/ely-keskus > Hämeen ELY-keskuksen julkaisut

Lisätietoja

Vesihuoltoasiantuntija Timo Virola, puh. 0295 025 245

Vesihuoltoasiantuntija Jussi Leino, puh. 0295 025 197

Hydrogeologi Petri Siiro, puh. 0295 025 230

Suunnittelujohtaja Heikki Pusa, Hämeen liitto, puh. (03) 647 4048

Erityisasiantuntija Tapio Ojanen, Päijät-Hämeen liitto, puh. 044 371 9459

Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Birger Jaarlin katu 15

PL 131, 13101 HÄMEENLINNA

Puhelinvaihe 0295 025 000

www.ely-keskus.fi/hame

www.ely-keskus.fi